

РОЗВИТОК РИНКУ АГРОТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Мікуліна М.О., к.е.н., доцент, Поливаний А.
(Сумський національний аграрний університет)

Зміна технологічних укладів та перехід від чинної моделі «ощадливе виробництво» до моделі «оперативно реагуючого виробництва» є особливо актуальним для агропромислового комплексу (АПК) України.

Позитивні економічні умови, що формують високі результати діяльності суб'єкта господарювання, базуються на забезпеченості аграрних підприємств ресурсами: земельними та трудовими, основними та оборотними фондами (в т.ч. технікою та технологіями). Ремонтно-технічне обслуговування аграрних формувань є похідною ланкою агротехнічного обслуговування.

За роки реформ ми спостерігаємо критичну ситуацію, що виникла через порушення господарських міжгалузевих зв'язків у промисловості, де виробляються основні засоби виробництва для аграрної сфери, у підрозділах виробничо-збутової інфраструктури та безпосередньо в аграрному секторі економіки. Дані негативні тенденції сприяють зниженню ефективності агротехнічного обслуговування, зниженню обсягів сільськогосподарського виробництва [3].

Агротехнічне обслуговування займає особливу нішу на ринку сільськогосподарської продукції. На нього покладено функції вирішення стратегічних завдань щодо економічного розвитку сільськогосподарських регіонів. Проблеми агротехнічного обслуговування мають бути фундаментально вивчені з метою розробки науково - обґрунтованих рішень.

Ринок агротехнічного обслуговування як економічна категорія представлений як інтегрована система, у складі якої об'єднано певну кількість суб'єктів господарювання. Відмінними ознаками системи є: різноманіття процесів, що протікають, неоднорідність поставлених завдань, значні обсяги інформації та розгалуженість структури, цілісність і структурованість. У цьому контексті ринок агротехнічного обслуговування може бути представлений як регульована система, що відображає сукупність взаємозв'язків, які виникають між суб'єктами аграрної сфери при використанні їхньої матеріальної бази[4].

В умовах економічної кризи та невизначеності, при макро нестабільності передумови, що забезпечують розвиток системи технічного обслуговування агроформувань істотно змінюються: змінюються терміни ведення конкретних сільськогосподарських робіт, змінюється ринкова кон'юнктура, режим фінансування тощо.

Основні напрямки вдосконалення інженерно-технічного забезпечення аграрної сфери полягають у:

– впровадженні у виробництво енерго- та ресурсозберігаючих технологій

та передових машин;

- модернізації рухомого машинного парку, підвищенні його надійності, у досягненні його універсальності, економічності, комфортності операторів;
- створенні умов застосування передової техніки (комбіновані агрегати) для поверхневої ґрунтової обробки та для посіву зернових та інших культур;
- ширшому використанні системи профілактичного технічного обслуговування та ремонту парку сільськогосподарської техніки;
- зниженні собівартості механізованих робіт;
- фінансовій підтримки аграріїв, які займаються модернізацією машинно-тракторного парку, в т.ч. за рахунок бюджетних коштів [1].

Усі вищеназвані напрями – невід'ємна частина процесу відтворення у сільському господарстві. Без досягнення результатів по цих напрямках успішне функціонування аграрної сфери виявиться неможливим.

Класифікація послуг в агропромисловому комплексі при його формуванні та функціонуванні активно розвивається. Обґрунтування за попитом та пропозицією ринку виробничо-технічних послуг представлено на рис. 1. Відповідно до запропонованої класифікації всі види технічних послуг об'єднуються у три великі групи: виробничо-технічні, виробничо-біологічні та невиробничі.

Виробничо-технічним послугам властиво наступне: вони мають вартість та споживчу вартість і мають для сільськогосподарських товаровиробників найважливіше значення.

Отже, вони – це проміжний товар, споживаний всередині АПК. Основними його споживачами є аграрні формування. На відміну від виробничо-технічних послуг, що надаються, аграрна продукція – це кінцевий товар, який в основному і реалізується на зовнішньому по відношенню до агропромислового комплексу ринку [5].

Свій розвиток ринок агротехнічного обслуговування забезпечує при виконанні наступних організаційно-економічних умов:

- формуванні дилерської мережі при взаємодії агропостачальників та заводів-виробників парку сільськогосподарських машин;
- збільшенні розмірів постачання запасних частин та інших матеріально-технічних ресурсів сезонного попиту, закупівля яких відбувається за рахунок пільгового кредиту;
- застосуванні умов пільгового оподаткування ремонтно-технічними підприємствами, які надають послуги сільськогосподарським товаровиробникам;
- кооперації аграрних підприємств різних форм власності під час експлуатації автотранспортних механізмів через продаж на лізинговій основі техніки;
- створенні машинно-технологічних станцій (МТС) з метою досягнення та збільшення економічної ефективності агротехнічного обслуговування [6].

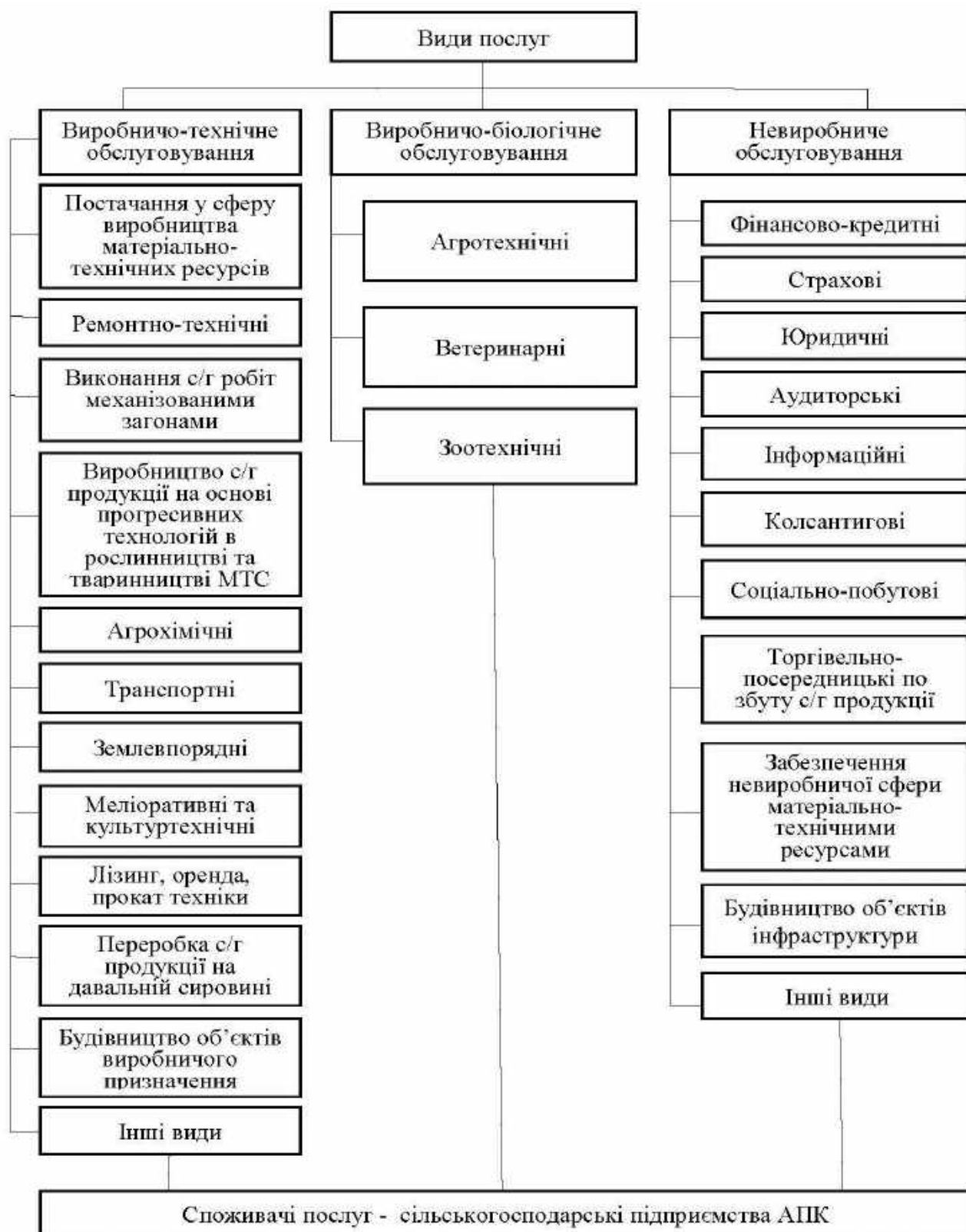

Рисунок 1 – Класифікація послуг, що надаються АПК в умовах формування і функціонування розвиненого та збалансованого ринку виробничо-технічних послуг (складено на основі 3,5,6)

Виробничо-технічними є послуги, що виконуються за допомогою різних технічних засобів, як то: оранка ґрунту, культивуація земель, заготівля кормів, збирання зернових культур, транспортування вантажів тощо.

До цієї групи входять і послуги, при виконанні яких предметом праці є машини та механізми, що належать споживачам послуг та використовуються у виробничих процесах: технічне обслуговування та ремонт тракторів, комбайнів.

Послуги, що виконуються сервісними організаціями невиробничої сфери є: фінансово-кредитні, страхові, юридичні, торгові, аудиторські, інформаційні та інші [2].

Послуги не можливо складувати та зберігати. Разом з тим необхідно мати на увазі ту обставину, що йдеться насамперед про власне послугу, але не про ефект від неї, який може проявитися лише згодом, після тривалого періоду часу.

Висновки. Виробничо-технічне обслуговування аграрних підприємств та інших контрагентів агропромислового виробництва (агросервіс) є юридично та економічно самостійним процесом надання послуг, що ґрунтується на господарському та комерційному розрахунку.

Звідси логічно отримує визначення поняття системи виробничо-технічного обслуговування. Цю систему складають виробники, постачальники та споживачі виробничо-технічних ресурсів та послуг, органи управління. Взаємодія всіх складових системи спрямовано на зниження витрат аграрного виробництва та підвищення результативності його функціонування.

Список використаних джерел

1. Камишанов В.В. Розвиток агротехнічного сервісу в умовах ринку / В.В. Камишанов, Т.В. Федуняк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem-biol/nvnau/2010-146/10kvv.pdf>.
2. Копитко В. І. Напрямки формування ринку науково-технічної продукції в агропромисловому комплексі. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. – 2017. – С. 149–156.
3. Новак І.М. Формування ефективних взаємовідносин аграрних підприємств із сервісними формуваннями / І.М. Новак // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2010. – № 4 (83). – С. 83–87.
4. Сичова М.О. Оновлення матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств України / М.О. Сичова, Н.О. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2014/Economics/63667.doc.htm.
5. Форми матеріально-технічного забезпечення АПК в умовах ринку: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agroua.net/economics/documents/category-121/doc-156/>.
6. Школьний О.О. Конкурентне середовище в аграрному підприємстві / О.О. Школьний // *Вісник Львівського державного аграрного університету. Серія «Економіка АПК»*. – 2015. – С. 90-96.